

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX Ч. 278. Дверзи Ситі, Н. Дж., середа, 30. листопада, 1921. VOL. XXIX. No. 278. Jersey City, N. J., Wednesday, November 30, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

АМЕРИКА ОБСТОЄ ПРИ СВОЇМ ПЛАНІ РОЗОРУЖЕННЯ

ВАШІНГТОН, 28. листопада. — Американські морські заводи уже починають роботу коло докладного обчислення кораблів усях держав, вміщаних в акцію розоруження, та прийняли до перекозана, що план американського уряду, проведений Гюксом в перший день засідання конференції, не повинен бути змінений.

Незавдово американські заводи пропонують свій формальний рапорт про свій розсуд. Рівночасно в тім самім напрямі працюють заводи других держав, і вони теж подають свою опінію про справу. Всі ці опії підуть до субкомітету заводу, на чолі котрого стоїть американський урядник міністерства флоту Рузвельт. На основі цих опій субкомітет видасть свою опінію, котру він пропонує повному зборю конференції. Конференція має зібратися на повне засідання в січневій сесії в найбільшій будівні.

Опінія американських заводу опраць, що план Гюкса, після котрого флоту Злучених Держав має бути рівня флоту Англії, а флоту Япону має вивести три пяті флоту котрі належать до попередніх держав, має слухати основу. З тим мала згодитися також Англія. Через те згоду Япану вважають за дуже правдоподібну.

ЗНОСЯТЬ ЧУЖИНЕЦЬКІ ПОЧТОВІ УРЯДИ В КИТАО. Конференція для зменшення зброєв та справ Далекого Сходу збриває учора ще один важний крок вперед. Комітет для Східних Справ подав до відома, що Англія, Франція, Япан та Злучені Держави згодилися пристати на податки Китаю познати свої почтові уряди, які вони досі удержували на китайській території.

ЯПАН ГОДИТЬСЯ ЗБЕРНУТИ КИТАЙ ШАНТУНГ. За третій ступінь в поступі конференції треба уважати заву Япану, що він готов віддати китайську провінцію Шантунг, забрану Китаю, як лише Китай організує відповідну поліційну владу та перебере на себе тягар стереження шантунгської залізничної.

ЗНОВ ПРЮНОТЬ ПОДАГОДИТИ КРАВЕЦЬКИЙ СТРАЙК. НЮ ЙОРК, 28. листопада. — Представники кравецьких бовів запропонували кравецькій юнії новий спосіб погодження кравецького страйку: шлу справу, після сього плану, треба віддати під розсуд міністерства праці і торгівлі. Юнія представників не згодилася на сей план на тій основі, що кравецькій підприємстві поклали угоду з юнією і з ними не можна говорити так доволу, як доволу вони не повернуть назад пологоманого контракту.

СОЦІАЛІСТИЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ НОВУ ПАРТІЮ. КЛІВЛЕНД, Огайо, 28. листопада. — Річне заїсанне виконавчого комітету соціалістичної партії, яке відбувається тепер в сім місті, показало собі видно за ціль організувати нову робітничу партію, яка малаби об'єднувати ріжні робітничі організації та фармерські товариства. В тім цілі виконавчий комітет соціалістичної партії має запросити на спеціальне спільне засідання всі організації, які колинебудь заявляли свою волю почати таку організацію. Нова партія має об'єднувати ріжні тіла на основі федерації, себто не на основі повного злиття належачих до неї тіл, але так, щоб кожде тіло заложило свою незалежність, а всі вступили як одна пліть тіла в певних, визначених справах. Такою справою, прикро, малаби бути іменоване спільних кандидатів при виборах.

МОЛОЧАРСЬКІ СТРАЙКАРИ НАРКАУЮТ НА ПОЛІЦІЮ. НЮ ЙОРК, 28. листопада. — У пресдаєтла ньюйорських молочарських страйкарів звинувачили нині депутата жінок, молочарських страйкарів та наркава на мера міста Габелена, обжаловуючи його за допущення поліції супроти молочарських страйкарів. Свого часу у Габелена була делегация молочарських візників та просила його о поліційну охорону для страйкарів та страйкових динет; мер, обіцяв дати відповідний приказ поліції, але досі його не видав, а поліція далі поступає самовільно зі страйковими пікетами. Пресдаєтла враз одержав обіцяв поробити відповідні кроки, щоб покінчити надругаття, а рівночасно заявив, що ввесь на місяць від ввесьне, щоб розсудити страйк молочарських візників.

ПЛАН ВІДБУДОВАННЯ ЄВРОПИ ПРИ ПОМОЦІ ДЕРЖАВНИХ ДОВГІВ. НЮ ЙОРК, 28. листопада. — Банкір Френк Вендерлінг вступив з оригінальним планом відбудовання західної Європи. На основі сього плану всі європейські держави, що винні Злученим Державам гроші з війни, мають віддати довги до послідного доллара, а Злучені Держави мають зжукити ці гроші на повне відбудовання.

АМЕРИКАНСЬКІ ФАРМЕРИ ЗА ЗМЕНШЕННЯ ЗБРОЄВ

Президент Національної Ради фармерських Організацій та Національна фармерська Юнія видали в понеделок заяву про вашингтонську конференцію в справі зменшення зброєв. Щоби належало поперти американський уряд в його зусиллях зменшити зброєв, американські фармери думають урядити днів 6 грудня великий зїзд фармерських представників щоби поперти рух розпочати президентом.

ЗАТОПЛЕННЯ КОРАБЛЯ.

На озері Онтаріо затопив в нещадно через бурю корабель «Сіті оф Нью Йорк». Озеро виянуло уже на беріг дев'ять миль, межі котрими розізнало капітан корабля Гері Рендла, його жінку, двох малолітніх хлопців капітана та моряків корабля. Корабель плив з Освіго, в сестей Нью Йорк, до міста Трентону, в провінції Онтаріо. Він не був великий, має всього 360 тон містоти.

ВІДКРИЛИ ЗЛОДИСЬКУ ШКОЛУ

Філадельфійська поліція лова сади злодійської школи. В суботу арештувала вря в одному великим скелеті троє двічат, з котрих дві були сестри. Коли поліція довідала їх імена, показалося, що сестри є дочками багатого місцевого купця риби. Незавдово зявився на поліції батько, і став просити свої дочки виявити отверто, що дозволило їх крадіжці. Дівчата до того часу не хотіли нічого сказати поліції, по відході отия вони стали знізнавати і призналися, що їх навчив красти один панок, якого імені вони не знали, а котрий усе ходив дуже гарно убраний. Він учив красти не лише їх, але й других дівчат, працюючих по фабриках та скелетах. Поліція задержала дівчата, поки хтось не зложити за них кавію по 3.000 доллярів за кожну, а сама почала грядати за «дитинет». Батько дівчат заявив поліції, що він зареа не заплатити бейду, бо хоче дитини дочки на якийсь час у ввизні.

ВИКІДАЮТЬ АМЕРИКАНЦІ З МЕКСИКА.

З міста Мексико, столиці республіки Мексико, доносять, що один американець, Вілльє Бакліх на в'яз, утікати перед приказом арештованим, вивіданим проти нього мексиканським урядом, сховався до американської амбасди. Бакліх був в Мексико представником ріжних нафтових фірм і послідними часами має остро інстипути проти мексиканського уряду за його політику в справі заграничних нафтових коїцій. Сховавшись до амбасди, зв'язки його мексиканські власті не можуть арештувати без згоди американського уряду. Бакліх видав публічну заяву про приказ арештованим, вивіданий проти нього мексиканським урядом; він заявляє, що мексиканський уряд тому хоче його арештувати, бо він заступається за політикою американського уряду проти Мексика.

РАБІН ХОТІВ ПЕРЕКРАСТИСЯ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

На американських кораблях «Гусон» що приїхав незаводо до Нью Йорку, приїхав «зачесть», тобто без відома корабельних властей, Івандор Сморлер, рабин з міста Нема в Польщі. Спеціальна комісія до розглядання іміграційних справ розбирала його справу і рішила не допустити його до Америки на тій основі, що він його паспорт страив праву силу, як він був на Морю, а рабин має криву ногу. Жидівське іміграційне товариство вжалося за його справу і буде боротися за право допущення рабина, що іхав «зачесть».

Межі імігрантами, допущеними іміграційними властями проти постанов закону, находитися 14-літній хлопчина в середній Америці котрий приїхав до Америки, щоби дати зробити собі операцію на мозку. Операцію має зробити славіний мозковий спеціаліст, др. Чарлс Фрейзер з Філадельфії. Хлопчина не має заощадити до Злучених Держав, і робити її в горах, де працює його батько, зложивши на дорогу йому і батьковим, іміграційні власті дозволили йому висісти на беріг, як вони зложуть кавію. Коли се зроблено, іміграційні власті зробили тіля батькові забрати сина зараз з Елс Алена. Батько заяв зараз найбільшій поїзд до Філадельфії.

Іміграційні власті на Елс Алена подали в нещадно до відома, що одиничний держав уже вислали до Злучених Держав тільки імігрантів, тільки він влізти вислали ціля іміграційного закону. Сими країнами є: Греція, Еспанія, Африка, Антильські Острови, Югославія, Палестина, Португалия, Нова Зеландія, Сирія. Ці всі країни не будуть могли вислати уже більше імігрантів перед 30. липня 1922 року.

ПОЛЬСЬКІ ЦЕНЗОР ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.

Після того, як польські окупанційні власті заборонили у Східній Галичині українську поліційну пресу, звернули вони свою увагу на сю частину української преси, яка досі не підпадала під їх заборону: отже проти пресових тижневиків, гумористичних часописів та — часописів для дітей. Ось 20-те число, відомого нашого журналу «Світ Дитини» з 20. с. м. впадо жертвою шовіністичного польського цензора. Цікаво, що саме так дуже його тут вразило? Чи не яка казочка про овка, що взявся вивозувати віні з «невої» в Голосарі?

СКІДНІ ОКРАЇНИ ПОЛЬЩІ В ОГНІ.

Польські газети пишуть, що польські двори на сході палили чимраз частіше жертвою підпалу. На нідн згорів до гла фільварок Заєнгодор пов Бібрка, власність Альфреда бр. Поточко з Ляндзюта.

ОПІКА НАД ЖИДАМИ В СИБІРІ.

Юнія обнала на просьбу Жидів отпук над ними в цій Сибірі, що офіційно подає до відома японський міністер заграничних справ.

ДЕЩО ПРО РОЗОРУЖЕННЯ.

Конгрес Злучених Держав призначив на один рік 1921-1922 стільки грошей на будову воєнної флоту й удержання армії, що за ті одорніє кошті можнабудувати в Америці 148.000 нових мешкальних домів, кожний дам коштом п'яти тисяч доллярів.

Коломбійський університет (Коломбо Юніверсит) в Нью Йорку є найбільший університет в Америці. В минулому році він мав п'ятсот тисяч професорів і учнів і завш видає шість тисяч студентів. Два таких університети з усіми колегами, бібліотеками і збораторіями можнабудувати, устроїти і забезпечити на віки віки коштом одного великого воєнного корабля. В Злучених Державам будують тепер іштиняцій такіх великих кораблів.

Кожний тиждень, воєнної світової війни коштував Америці стільки грошей, що за ті гроші, вистрелені в одному тиждні, можнаби в кождім степі Злучених Держав збудувати 140 народних або 56 середніх шкіл, рахуючи кошті одної народної школи на сорок тисяч, а середній на сто тисяч доллярів.

В Злучених Державам є 6.500.000 хліборобських господарств (фарм). За ті гроші, які Злучені Держави витратили на війну року війни, можнаби дам кождої фарми купити один трактор і один автомобіль і ще лишилося беш шість мільонів доллярів на поправу домів.

Всі війни, які були на світі від Наполеона аж до послідної світової війни (1793-1914) коштували 23 біліони доллярів. На останню світову війну (1914-1918) коштувала 186 біліонів.

Німеччина має заплатити 33.000.000.000 доллярів відшкодування за війну. Стільки ж каже 33.000.000.000 доллярів, Злучені Держави мають заплатити за приготування до війни.

ЕКСПЛУАТАЦІЯ ЛІСІВ НА ВОЛИНІ І ПОЛІССІ.

На протязі першої половини сего року, значить за шість місяців від січня до липня 1921, вивезено з Галинаєва за границю цілих 15.000 до 20.000 вагонів залізнодорожних перекадків (шпал), переважно дубових, кождий вагон по 10 тонн. Майже все те дерево походило з дубових лісів Волині, Полісся, Білорусії (коло Вильні) і почасти Польського Королівства. Експлуатацією і вивозом дубового, та осинового дерева керує польське Імпортне і Експортне Бюро в Варшаві.

Ангайські, німецькі, голландські і шведські компанії стараються дістати від польського уряду концесії на виріб дереву в славіній Білорусій Пущі, на границі Полісся і Білорусії. Між іншими згодується відомий німецький підприємець і богат Гуго Штіне. Ангайські фірми пропонуєють Польщі один мільон фунтів стерлінгів і участь в чистих зисках.

УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ ОКРУЖИЛИ КИЇВ

КОПЕНГАГА, столиця Данії, 28. листопада. — Тутешній дневник «Бераліске Пленде» доносить, що проти-большевицькі українські війська окружили Київ, де ведеться розпучлива війна.

Кровава боротьба за послідане Києва триває вже від тижні.

Замітка. — Телеграма доносить, що українські проти-большевицькі війська окружили Київ. Виходило-б, що се війська Петлюри. Одне, радше можна допустити, що се повстанці, котрі безупинно в Києвіні борються проти большевицько-московських назників.

КАЖУТЬ, ЩО АРМІЯ ПЕТЛЮРИ МАЄ ЧВЕРТЬ МІЛІОНА ЖОВІРІВ.

ЛОНДОН, 28. листопада. — Тутешня телеграфічна агенція «Екскендж Телеграф» доносить з Гельсінгору, столиці Фінляндії, що українські війська Петлюри заняли Житомир, столицю Волині.

В депеші сказано: Сюди доносять, що українські проти-большевицькі війська Петлюри заняли Житомир, столицю Волині. По заняттю міста українські війська повісили 3.000 московських комуністів, а 3.000 убито на уликах.

Тепер є в українській армії чверть мільона війська. Камецьч Польський проголошено тимчасовою столицею української держави.

Замітка. — Си вістка не виглядає на правду: Треба дуже сумніватися, аби армія Петлюри вивозила аж чверть мільона жовірів. Також успіх сей армії, то також тяжко в них вірити, бо тяжко, аби Українці на спільку з Тихими могли які успіхи оснугати.

МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ОГЛОШУЮТЬ ВОЄННИЙ СТАН НА УКРАЇНІ.

Л'ВІВ, 12. листопада. — З Риги, столиці Латвії, доносять, що московські большевицькі оголосили воєнний стан на цілій Україні, а в Києві стан облоги.

ПРОТИ-ЖИДІВСЬКИЙ РУХ В БОЛГАРІ.

Л'ВІВ, 12. листопада. — Болгарські власті арештували в Софії делегацію ардянської України, яка прибула туди в цілі закупа збіжжя.

Болгарський уряд заявляє готовість випустити делегацію з тюрми, якщо вона не буде вести большевицької агітації в Болгарії.

НІМЕЧЧИНА МАЄ ВІДПОВІСТІ ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН, 28. листопада. — Німецьке правительство приготував урядову відповідь на бєсду французького прем'єра Бріна, а який він говорить про німецьку воєнну небезпеку. В сій відповіді Німеччина має заявити свої запоруки, що вона є розоружена і не є жадуною небезпекую для Франції.

ЗАСТІВ В ІРЛЯНДСЬКИХ ПЕРЕГОВОРАХ.

ЛОНДОН, 28. листопада. — В тутешній політичних кругах не сподіваються скорого вирішення ірляндської справи. Вперстві «іши-фейері» (ірляндських самостійників), котрі не хотять признати приналежності Ірляндії до британської корони, а також Остерлери, котрі протівляться просторій самоуправні Ірляндії, є причиною, що в переговорах в Лондоні настає засті.

Якщо так далі потриває, то прем'єр Ллойд Джордж на якийсь час усунеться від ірляндських переговорів і відіде до Америки на вашингтонську конференцію.

ЩО З ТОГО ВИЙДЕ?

Л'ВІВ, 12. листопада. — З Варшави депешують, що Москва задержала зовсім виконання рижського договору. Всі польсько-російські комісії перестали працювати. Від стверджує, що член польського посольства Франквейс убитий в Москві тому, що сукерував большевицьких агітаторів з ліст реімгрантів, які мали вертатися до Польщі. Третій знов зроблено влом до польського посольства в Москві й забрано ріжні документи. Польський посол вийдзти з Москви а на його місце ніхто не буде призначений.

ЗВІЛЬНЕННЯ З ТЮРМИ.

БЕРДІН, 14. листопада. (Як. кор., «Свобода»). В середу, дня 9. листопада, з тюрми при вул. Баторів у Львові випущено на волю: професора Михайла Галушницького, радника Івана Кивеяну, редактора «Укр. Вісника» Струтинського, співробітника той-ж часисни Галітатого, студ. Пеленського й студента Демидчука.

